

ВНУТРІШНЄ ТА
МІЖНАРОДНЕ
СТАНОВИЩЕ УКРАЇНИ

ЗАВДАННЯ УРОКУ

- Показати особливості міжнародного та внутрішнього становища України на початку 20-х років ХХ століття;
- Визначити особливості статусу України у складі СРСР;
- Вчитися встановлювати причинно – наслідкові зв'язки, працювати з джерелами інформації, робити висновки та узагальнення

ПЛАН

- Міжнародне становище України.
- Внутрішнє становище. Державний статус України в 1921 – 1922рр.
- Утворення СРСР.
- Статус УСРР у складі СРСР

ОПОРНІ ПОНЯТТЯ І ДАТИ

- Опорні поняття:
- Автономізація;
- Федерація;
- СРСР;
- Конституція.

- Опорні дати:
- 30.12.1922 – утворення СРСР;
- 31.01.1924р. – прийняття першої Конституції СРСР;
- Травень 1925р. – прийняття Конституції УСРР,

ПРОБЛЕМНЕ ЗАВДАННЯ

- Доведіть на прикладі України, що СРСР не був союзною державою, створеною на основі рівноправності союзних радянських республік.

АКТУАЛІЗАЦІЯ ОПОРНИХ ЗНАНЬ

- У чому суть політики воєнного комунізму?
- Як вона реалізовувалася в Україні в 1919 та 1920 роках.
- Які українські землі відійшли за Ризьким мирним договором до УСРР?
- Розкрийте суть політики більшовиків у національному питанні.
- Які зміни у ставленні більшовиків до статусу України відбувалися після розгрому денікінців наприкінці 1919 - початку 1920 р.?

МІЖНАРОДНЕ СТАНОВИЩЕ УКРАЇНИ

УСРР

Радянська Росія

Уряд УНР

Дозвіл на здійснення зовнішньої політики з метою нейтралізації уряду УНР

Договір про дружбу і братерство з Туреччиною 1922

Укладення власних торгових угод з Австрією, Німеччиною, Чехо - Словаччиною

Встановлення дипломатичних відносин з Польщею, Латвією, Естонією.

З 1923р. ліквідовані всі представництва УСРР в зарубіжних країнах

Питання подальшого розвитку договірної федерації радянських республік

Й. Сталін

Виступали за
обмеження
суверенітету
республік
(автономізацію)

Х.Раковський

Збереження
суверенітету
республік

В.І.Ленін

Створення
федеративної
держави на
основі об»
єднання
рівноправних
республік

**А чому, на вашу думку,
взагалі виникла ідея об»
єднання всіх радянських
республік в єдину державу?**

Єдина транспортна система

Традиційні економічні зв'язки між регіонами Росії

Наявність золотого запасу в Росії

Причини утворення СРСР

Слабкість національних грошей

Загроза зовнішньої небезпеки

Перебування при владі більшовиків в національних республіках

ВИТЯГ ІЗ «СОЮЗНОГО РОБІТНИЧО-СЕЛЯНСЬКОГО ДОГОВОРУ МІЖ РСФРР ТА УСРР»

- 1. (Пункт 1) РСФРР і УСРР входять між собою у військовий і господарський союз ...
- Для кращого здійснення зазначеної в пункті 1 мети, обидва уряди оголошують об'єднаними такі комісаріати: перше - військових і морських сил, друге - Вищу раду народного господарства; третє - зовнішнього торгу, четверте - фінансів, п'яте - праці, шосте - шляхів і сьоме - пошти і телеграфу.

Вісті ВУЦВК (Харків). - 1921. -4 січня.

- Як умови «Союзного робітничо-селянського договору між РСФРР та УСРР» відбивалися на суверенітеті України?

ЕТАПИ СТВОРЕННЯ СРСР

Літо 1919р. – об'єднання найголовніших наркоматів РРФСР та інших республік

Грудень 1920р. – угода про воєнний та господарський союз між УСРР та РРФСР

11.03.1922р. – питання про розмежування прав і функцій органів влади РРФСР та УСРР

Жовтень 1922р. – утворення Конституційної комісії

Х.Раковський та М. Скрипник виступили проти автономізації

Серпень 1922р. – прийняття сталінського варіанта – ідея автономізації

10-14.12.1922р. – VII Всеукраїнський з'їзд рад

23 – 27.12.1922р. – Всеросійський з'їзд Рад

30.12.1922р – I Всесоюзний з'їзд Рад

ІЗ ВИСТУПУ М. СКРИПНИКА НА XII З'ІЗДІ РКП (Б) 1923 Р.

- Великодержавные предрассудки, всосанные с молоком матери, стали инстинктом у многих товарищей. Припомните, какие недоуменные разговоры слышались среди товарищей о переименовании Российской Коммунистической партии в Коммунистическую партию СССР, как многие считали принципиально недопустимым самое поднятие вопроса об этом, чем-то оскорбительным, отказом от традиции и т.п., как будто мы уже не отказались один раз от старого заслуженного наименования и как будто в этом отстаивании названия партии не по территории, а именно по русской национальности нет своеобразного великодержавия...
- Так почему же мы практически в национальном вопросе топчемся на месте и при правильном принципиальном его разрешении остаёмся на деле бессильными?
- ...На деле с великодержавным шовинизмом у нас никакой борьбы не велось. Этому должен быть положен конец.

Двенадцатый съезд РКП(б). Стенографический отчет. - М., 1968. - С. 571-573.

- Як ви вважаєте, чому М. Скрипник на XII з'їзді РКП(б):
- а) порушив питання про великодержавний шовінізм і націоналізм?
- б) заявив: «Практично в національному питанні топчемося на місці»?

ЮРИДИЧНЕ ОФОРМЛЕННЯ СРСР

- 30.12.1922р. – прийняття Декларації про утворення СРСР.
- 30.12.1922р. – укладення Договору про утворення СРСР у складі РСФРР, БСРР, УСРР та Закавказької федерації.

ІЗ ВИСТУПУ ГОЛОВИ РНК УСРР Х. РАКОВСЬКОГО НА XII З'ЇЗДІ РКП(Б) 1923 Р.

- Х.Раковский: Я считаю необходимым ... что во вторую палату входят... государственные объединения, и мы давно сказали т. Сталину, что мы, Украина, не хотим иметь одинаковое число голосов с РСФСР. Нет, мы гораздо более скромны, мы были бы довольны, если бы РСФСР удовлетворилась бы в этой палате голосами не более 2/5... ..Я поддерживаю следующее предложение: «Ни одно из гос-объединений, входящих во вторую палату, не может иметь больше двух пятых всех голосов».
- Председательствующий. Кто поддерживает поправку т. Раковского? Кто против? Поправка отклонена.

Двенадцатый съезд РКП(б). - С.658, 660.
- Чому Х. Раковський дав негативну оцінку союзному будівництву?

УСРР
рівноправна
республіка з
правом виходу із
СРСР

Уряд УСРР
керував с/г,
внутрішніми
справами,
освітою,
соцзабезпечення
м, охороною
здоров'я,
юриспруденцією

Союзно –
республіканські
наркомати
керували
продовольчими,
фінансовими
питаннями,
промисловістю,
робочою силою

Союзний уряд
відав
питаннями
міжнародних
відносин,
зовнішньої
торгівлі, армії,
флоту

Юридичний статус

Статус УСРР у складі СРСР

Фактичний статус

УСРР не була
суверенною
республікою

УСРР не могла
використати
право виходу зі
складу СРСР

УСРР мала
права
автономної
республіки

Невдоволення в Україні утворенням СРСР:
нарком освіти О.Шумський

М.Волобуєв

Олександр
Шумський

Критика політики більшовиків в Україні, коли на вищі партійні та державні посади призначали неукраїнців, які виявляли байдужість до інтересів населення України.

Волобуєв
Михайло

«До проблеми української економіки»:

- Критика нераціонального використання Центральними плановими установами природних і економічних ресурсів України;
- Пропонував підходити до господарства СРСР як до комплексу національних економік, а до кожної національної економіки як до певної цілісності — «потенціальної (колишні азійські колонії) або реальної (Україна, Росія)».;
- Внесення конкретних пропозицій з розширення прав української економіки.

ЮРИДИЧНЕ ОФОРМЛЕННЯ СРСР

- 31.01.1924р. – II з'їзд Рад СРСР прийняття першої Конституції СРСР.
- Травень 1925р. – IX Всеукраїнський з'їзд Рад прийняв Конституції УСРР, яка закріпила входження України у склад СРСР.

Девіз
«Пролетарі всіх країн, єднайтеся!»

Столиця
Харків (1922 — 1934)
Київ (1934 — 1991)

ЗАКРІПЛЕННЯ

- Чому керівництво Радянської Росії допускало міжнародну діяльність УСРР?
- Які причини утворення СРСР?
- Які існували точки зору щодо майбутнього союзу радянських республік? Яку позицію ви підтримуєте?
- Доведіть на прикладі України, що СРСР не був союзною державою, створеною на основі рівноправності союзних радянських республік.